

خبرنامه تحولات انرژی (۳۸)

دوره دهم

(نگاهی بر پیامدهای ناشی از شیوع ویروس کوید ۱۹ و

سناریوهای بازارهای جهانی انرژی در دوران پساکرونا)

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۷۰۳۶

اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹

به نام خدا

فهرست مطالب

خلاصه مدیریتی	۱
۱. پیامدهای شیوع ویروس کرونا بر بازار جهانی نفت و سناریوهای پساکرونايي	۲
۱-۱. شاخص‌های اقتصادی	۲
۱-۲. بازار جهانی نفت	۴
۱-۳. پیش‌بینی‌های مؤسسه‌های مالی بین‌المللی بزرگ در خصوص بازار نفت جهان	۵
۲. پیامدهای ناشی از بحران کرونا در بخش پالایشگاهی	۸
۳. اثر بحران کرونا بر بخش گاز با محوریت رصد مشکلات و مسائل اجرای مگا پروژه‌های گازی روسیه	۱۰
۴. گزیده خبرهای دو هفته نخست آوریل ۲۰۲۰	۱۵
۱-۴. پیش‌بینی وضعیت بازار گاز آمریکا براساس گزارش ریستاد انرژی	۱۵
۲-۴. تشکیل کمیته عالی به‌منظور تسریع توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر در عربستان	۱۵
۳-۴. اکتشاف جدید نفتی در میدان تاریم چین توسط شرکت پتروچاینا	۱۶
۴-۴. خرید ۱۹ میلیون بشکه‌ای نفت توسط هند به‌منظور تکمیل ذخایر استراتژیک	۱۸
منابع و مآخذ	۱۹

خبرنامه تحولات انرژی (۳۸) دوره دهم
(نگاهی بر پیامدهای ناشی از شیوع ویروس کوید ۱۹ و
سناریوهای بازارهای جهانی انرژی در دوران پسا کرونا)

خلاصه مدیریتی

- براساس بررسی‌های بانک جهانی شیوع ویروس کرونا بر زنجیره تأمین سراسر جنوب آسیا رخنه کرده اما سرعت انتشار آن نسبت به سایر مناطق جهان کمتر است.
- فینلی، عضو بخش تحقیقات انرژی و نفت جهانی در انستیتو بیکر در دانشگاه رایس درخصوص تقاضای جهانی نفت اظهار داشته است: «ما به‌طور بالقوه شاهد کاهش ۲۰ درصدی تقاضای جهانی نفت طی دو یا سه ماه هستیم که اندازه و سرعت آن بی‌سابقه است. بیشترین کاهش تقاضا که تاکنون ثبت شده کاهش ۱۰ درصدی تقاضا در آغاز بحران جهانی نفت در سال‌های ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۲ بوده است.
- براساس تخمین ریستاد انرژی تعداد دکل‌های نفتی فعال آمریکا تا نیمه ماه مارس معادل ۶۲۰ دکل بود اما پیش‌بینی می‌شود با این کاهش تولید اعلام شده در توافق اخیر ماه آوریل، پتانسیل خارج شدن ۲۰۰ دکل وجود داشته باشد که این خود باعث ایجاد اختلال در فعالیت‌های اکتشاف و تولید شرکت‌های بزرگ آمریکایی شود.
- به‌نظر می‌رسد با وقوع بحران کرونا در جهان نباید انتظار داشت که پروژه‌های ان‌جی‌گاز پروم روسیه و سایر پروژه‌های انتقال خط لوله گاز مطابق برنامه تعیین شده پیش رود و از این‌رو زیان هنگفتی هم از منظر خواب سرمایه و کندی پروژه‌ها و هم کاهش قیمت

گاز نه تنها در انتظار روسیه بلکه در انتظار صادرکنندگان بزرگ گاز نظیر نروژ، استرالیا، آمریکا، قطر، ترکمنستان، مالزی و اندونزی خواهد بود.

• عربستان سعودی به منظور تسریع در اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های گسترش انرژی‌های تجدیدپذیر در این کشور کمیته عالی تشکیل داد.

• در ماه مارس ۲۰۲۰، مصرف سوخت هند حدود ۱۸ درصد کاهش یافت به همین ترتیب تولید فراورده‌های نفتی با افت مواجه شد ولی در مقابل سهم اختصاص یافته نفت خام برای استفاده و ذخیره‌سازی در پالایشگاه‌ها افزایش یافت.

۱. پیامدهای شیوع ویروس کرونا بر بازار جهانی نفت و سناریوهای پساکرونايي

۱-۱. شاخص‌های اقتصادی

براساس اطلاعات موجود، از زمان شیوع ویروس کرونا در جهان، کشورهای بزرگ اقتصادی دنیا واکنش‌های شدیدی به ثبت رساندند به طوری که برای مثال، شاخص‌های بورس جهان بدترین عملکرد را از زمان بحران مالی سال ۲۰۰۸ رقم زدند.

براساس پیش‌بینی بانک جهانی^۱، کشورهای نوظهور اقتصادی آسیا نظیر هند و جنوب آسیا در پی شیوع ویروس کرونا در وضعیتی به مراتب بدتر از اقتصاد ۴۰ سال گذشته خود قرار گرفته‌اند. در پیش‌بینی‌های اخیر بانک جهانی برای هشت کشور جنوب آسیا تغییرات بسیار چشمگیری اتفاق افتاده است به طوری که در گزارش قبلی این مرکز، رشد اقتصادی این منطقه تا پایان نیمه اول سال ۲۰۲۰ معادل ۶/۳ درصد در نظر گرفته شده بود در حالی که وقوع تحولات اخیر در پیش‌بینی‌ها باعث تغییر شد. در پیش‌بینی جدید میزان رشد اقتصادی جنوب

1. Kumar, Manoj (April 10, 2020), "World Bank Forecasts Worst Economic Slump in South Asia in 40 year", Retrieved from www.investing.com

آسیا در فصل سوم، ۱/۸ و در فصل چهارم ۲۰۲۰ حدود ۲/۸ درصد است.

در جدول ۱ پیش‌بینی‌های متعدد بانک جهانی از وضعیت رشد اقتصادی در جنوب

آسیا در سال ۲۰۲۰ ارائه شده است.

جدول ۱. پیش‌بینی‌های بانک جهانی از رشد اقتصادی جنوب

آسیا در گزارش‌های ماه‌های مارس نسبت به آوریل (درصد)

کشور	بر آورد رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۹	پیش‌بینی رشد اقتصادی در ماه مارس سال ۲۰۲۰	پیش‌بینی رشد اقتصادی در ماه آوریل سال ۲۰۲۰	پیش‌بینی رشد اقتصادی در ماه مارس سال ۲۰۲۱	پیش‌بینی رشد اقتصادی در ماه آوریل سال ۲۰۲۱	پیش‌بینی رشد اقتصادی در ماه مارس سال ۲۰۲۲	پیش‌بینی رشد اقتصادی در ماه آوریل سال ۲۰۲۲
افغانستان	۲/۹	-۵/۹	۳/۸	۳/۳	۳/۹	۶/۲	
بنگلادش	۸/۲	۲	۳	۱/۲	۲/۹	۳/۹	
بوتان	۳/۹	۲/۲	۲/۹	۲	۳/۱	۳/۵	
هند	۶/۱	۴/۸	۵	۱/۵	۲/۸	۴	
مالدیو	۵/۲	-۱۳	-۸/۵	۶/۳	۷/۳	۵	
نیپال	۷/۱	۱/۵	۲/۸	۱/۴	۲/۹	۲/۷	
پاکستان	۳/۳	-۲/۲	-۱/۳	-۰/۳	-۰/۹	۳/۲	
سريلانكا	۲/۶	-۳	-۰/۵	-۰/۲	۱/۲	۲	

مأخذ: بانک جهانی.

اقتصاد هند هم که از این پیش‌بینی مستثنا نیست؛ از ابتدای سال مالی ۲۰۲۰

مطابق گزارش ماه آوریل بانک جهانی از ۱/۵ درصد پیش‌بینی شده به رشد اقتصادی

۲/۸ درصد در ماه مارس خواهد رسید.

کشورهای دیگری نظیر سريلانكا، بنگلادش و بوتان نیز با کاهش و افت اقتصادی مواجه

شده‌اند. افغانستان، پاکستان و مالدیو نیز در این روند شدید افت اقتصادی قرار گرفته‌اند.

براساس بررسی‌های بانک جهانی شیوع ویروس کرونا بر چرخه عرضه سراسر جنوب آسیا رخنه کرده اما سرعت آن از سایر مناطق جهان کمتر است. در سناریو بدبینانه پساکرونایی برای این منطقه، یک عدم قطعیت و رکود اقتصادی^۱ شدید در سال جاری پیش‌بینی شده است.

اخیراً دولت هند برای حمایت از کسب‌وکارها و اقشار آسیب‌پذیر جامعه به واسطه تبعات ناشی از کرونا برنامه کمک مالی ۲۳ میلیارد دلاری در نظر گرفته و همین‌طور پاکستان بدین‌منظور ۶ میلیارد دلار کمک مالی اختصاص داده است. در سناریوی خوشبینانه پساکرونایی، تزریق صدها و چه‌بسا هزاران میلیارد دلار از سوی دولت‌ها در اقتصاد کشورهای خود می‌تواند دیر یا زود پیامدهای مخرب ویروس کرونا بر اقتصاد جهان را مهار کند. پیش‌بینی‌ها حتی حاکی از افزایش نرخ رشد اقتصادی در سال آینده دارد البته مشروط بر آنکه دانش پزشکی بتواند از پس چالش کرونا برآید. آنچه که حتی تزریق میلیاردها دلار پول نیز نمی‌تواند مانع از دگرگونی بنیادین آن شود، اوضاع بازارهای جهانی انرژی است.

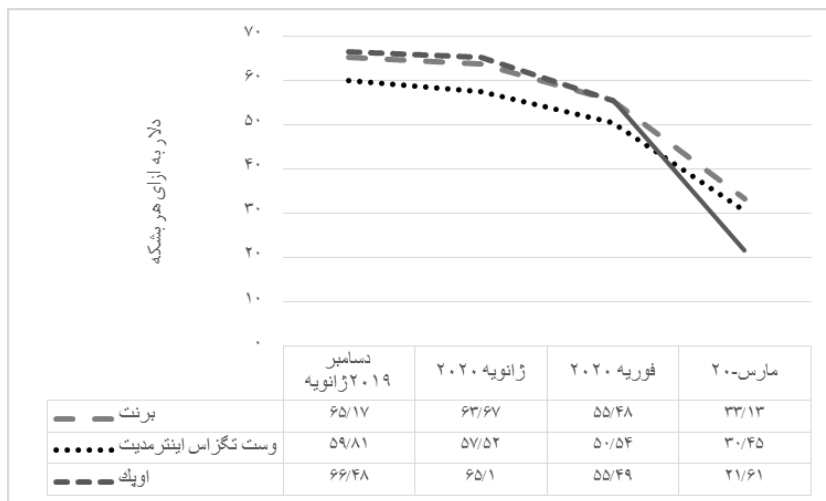
۱-۲. بازار جهانی نفت

هم‌زمان با اعلام وضعیت کرونا در ۳۰ ژانویه ۲۰۲۰، روند نزولی قیمت جهانی نفت آغاز شد. براساس اطلاعات اوپل پرایس، متوسط قیمت نفت جهان در ۲۰ ژانویه حدود ۶۳ دلار به‌ازای هر بشکه بود. هم‌زمان با شکست مذاکرات روسیه و عربستان برای کاهش سطح تولید در ۶ مارس ۲۰۲۰ و گسترش همه‌گیری کرونا در جهان روند افت قیمت نفت شدت بیشتری یافت به‌طوری‌که عجیب‌ترین واقعه تاریخ بازار نفت رقم خورد و

متوسط بهای هر بشکه نفت به کمتر از ۲۰ دلار رسید.
در نمودار ۱ روند تغییرات قیمت نفت برنت، وست تگزاس اینترمدیت و سید اوپک از ژانویه تا پایان ماه مارس ۲۰۲۰ ارائه شده است.

نمودار ۱. روند تغییرات قیمت جهانی نفت

Source: IEA.com, Opec.com

۳-۱. پیش‌بینی‌های مؤسسه‌های مالی بین‌المللی بزرگ در خصوص بازار نفت جهان
میزان تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۹ معادل ۱۰۰ میلیون بشکه در روز بود و سهم اوپک از تأمین تقاضای جهانی نفت خام حدود ۳۰ درصد اعلام شد. پیش‌بینی‌های تقاضا برای سال ۲۰۲۰ پیش از بحران کرونا به بیش از ۱۰۱ میلیون بشکه در روز می‌رسید. براساس پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی که در ماه مارس سال جاری منتشر شد، در فصل اول سال ۲۰۲۰ تقاضای نفت جهان نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۹

حدود ۲/۵ میلیون بشکه در روز کاهش می‌یابد. همچنین میزان تقاضای نفت جهان در سال جاری حدود ۹۰ هزار بشکه در روز نسبت به سال ۲۰۱۹ کاهش خواهد یافت. براساس پیش‌بینی این مؤسسه در ماه فوریه تقاضای نفت جهان در سال ۲۰۲۰ حدود ۸۵۰ هزار بشکه در روز افزایش می‌یابد.

شرکت خدمات مالی آمریکایی مورگان استنلی نیز رشد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۰ را حدود ۵۰۰ هزار بشکه در روز پیش‌بینی کرد. این بانک پیش از این، رشد ۸۰۰ هزار بشکه‌ای تقاضای جهانی را در سال ۲۰۲۰ پیش‌بینی کرده بود.

فینلی، عضو بخش تحقیقات انرژی و نفت جهانی در انستیتو بیکر در دانشگاه رایس درخصوص تقاضای جهانی نفت اظهار داشته است: «ما به‌طور بالقوه شاهد کاهش ۲۰ درصدی تقاضای جهانی نفت طی دو یا سه ماه هستیم که اندازه و سرعت آن بی‌سابقه است. بیشترین کاهش تقاضا که تاکنون ثبت شده کاهش ۱۰ درصدی تقاضا در آغاز بحران جهانی نفت در سال‌های ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۲ بوده است (پلاتس، آوریل ۲۰۲۰).

مجموعه این پیش‌بینی‌ها بر انتظارات بازیگران از آینده تقاضای نفت اثر گذاشته و بر عدم قطعیت‌های بازار افزوده است.

توافق اسمی ماه آوریل اوپک پلاس (کاهش ۹/۷ میلیون بشکه در روز)؛ کاهش ۳/۷ میلیون بشکه در روز از سوی کشورهای جی ۲۰ نظیر آمریکا، نروژ، برزیل و سایر کشورها به انضمام ۳۰۰ هزار بشکه از کاهش تولید مکزیک از سوی آمریکا؛ همچنین کاهش ۲ میلیون بشکه در روز^۱ علاوه بر توافق اوپک پلاس از سوی کویت، عربستان و امارات، نشان از نوسان‌های آتی در بازار جهانی نفت دارد. گروهی از کارشناسان حوزه انرژی معتقدند سایر

۱. خبرگزاری تسنیم، ۲۴ فروردین ماه ۱۳۹۹؛ «توافق اوپک پلاس نهایی شد»؛ برگرفته از تارنمای www.tasnimnews.com

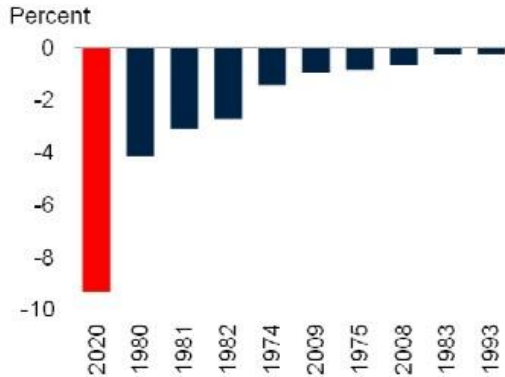
تولیدکنندگان نفت جهان نیز باید برای کاهش تولید نفت خود متناسب با مصرف پالایشگاه‌ها و مصارف داخلی آماده باشند و انتظار این است که در ماه آوریل ۲۷ میلیون بشکه در روز و در ماه مه ۲۰ میلیون بشکه در روز به صورت جهانی از عرضه نفت کم شود.

براساس تخمین ریستاد انرژی تعداد دکل‌های نفتی فعال آمریکا تا نیمه ماه مارس معادل ۶۲۰ دکل بود اما پیش‌بینی می‌شود با این کاهش تولید اعلام شده در توافق اخیر ماه آوریل، پتانسیل خارج کردن ۲۰۰ دکل وجود داشته باشد که این خود باعث ایجاد اختلال در فعالیت‌های اکتشاف و تولید شرکت‌های بزرگ آمریکایی باشد. شایان توجه است که شرکت‌های بزرگ نفتی نظیر رویال داچ شل، اکسون موبیل، بی‌پی و شرکت مشاوره نفت و گاز اسپیرز به دلیل تداوم همه‌گیری ویروس کرونا، ۲۵-۲۰ درصد از هزینه‌های جاری خود را کاهش دادند. براساس پیش‌بینی ریستاد انرژی، تقاضای جهانی برای نفت در سال ۲۰۲۰ به میزان ۵/۷ درصد نسبت به سال ۲۰۱۹ کاهش خواهد داشت (اوایل اند گس، ۱۳ آوریل ۲۰۲۰).

براساس گزارش چشم‌انداز بازار کالا، آوریل ۲۰۲۰، میزان مصرف نفت خام جهان در فصل نخست ۲۰۲۰ به صورت سالیانه ۶ درصد کاهش یافت که این کاهش ناشی از شیوع کرونا و افت تقاضا بود. لغو پروازها، قرنطینه، رکود اقتصادی، کاهش سفرها همگی در تقاضای نفت اثرگذارند. آژانس بین‌المللی انرژی سطح تقاضا را در فصل دوم ۲۰۲۰ با کاهش ۲۳ درصد، پیش‌بینی کرده است و انتظار می‌رود تقاضای کل در سال ۲۰۲۰ حدود ۹/۳ درصد کاهش یابد. شاخص‌های بازار حاکی از کاهش حداقل ۵۰ درصدی بنزین آمریکا در دو هفته نخست آوریل بوده است. در نمودار ۲ مقایسه درصد رشد

تقاضای نفت در سنوات گذشته و پیش‌بینی سال ۲۰۲۰ ارائه شده است.

نمودار ۲. درصد رشد تقاضای نفت خام جهان در سنوات گذشته

Source: World Bank

به‌نظر می‌رسد، در حال حاضر، رایزنی درخصوص دوره پسا کرونا ثمر چندانی ندارد چراکه در شرایط کنونی تحولات بازار جهانی انرژی در سایه پیامدهای ناشی از بحران کرونا می‌تواند ایام پسا‌کرونی را نیز دستخوش تحول عظیمی کند.

۲. پیامدهای ناشی از بحران کرونا در بخش پالایشگاهی

در پی شیوع ویروس کوید ۱۹ و به‌دلیل افت تقاضای بنزین و سایر فرآورده‌های نفتی فعالیت پالایشگاه‌ها نیز تحت تأثیر قرار گرفت. بخش بزرگی از جمعیت جهان در حال حاضر در قرنطینه هستند که به طرز چشمگیری تقاضای سوخت حمل‌ونقل جاده‌ای را کاهش می‌دهد. مصرف سوخت جت نیز به‌شدت کاهش می‌یابد، زیرا ۸۰ درصد از پروازهای بین‌المللی از بین می‌رود.

در پی افزایش ذخایر نفت خام تولیدکنندگان بزرگ نفتی نظیر ایالات متحده، پیش‌بینی می‌شود نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌های آمریکا با $\frac{1}{3}$ درصد کاهش به ۸۱ درصد از کل ظرفیت برسد که ۱۱ درصد از میانگین پنجساله این شاخص در این موقع از سال پایین‌تر است. طبق پیش‌بینی پلاتس با توجه به شیوع ویروس کرونا و در نتیجه کاهش تقاضا برای فرآورده‌های پالایشگاهی، مصرف نفت پالایشگاه‌های ایالات متحده در اوایل آوریل به میزان $\frac{2}{25}$ میلیون بشکه در روز کاهش یابد.

طبق داده‌های اداره انرژی آمریکا، مصرف نفت پالایشگاه‌های این کشور در هفته منتهی به ۲۷ مارس با $\frac{1}{55}$ میلیون بشکه کاهش در روز به $\frac{17}{85}$ میلیون بشکه در روز رسیده است. براساس اطلاعات پلاتس، در ۳۱ مارس یک محموله نفت خام با حجم ۲ میلیون بشکه از لوئیزیانا به سمت چین بارگیری شده است که بزرگ‌ترین محموله نفت خام ارسالی از آمریکا به سمت چین از سپتامبر ۲۰۱۹ محسوب می‌شود. بازگشت تقاضای چین به بازار برای صادرکنندگان آمریکایی امیدوارکننده است. با توجه به بهبود تقاضا در نواحی توسعه‌یافته جنوبی و مناطق ساحلی در چین، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در این کشور از ۶۷ درصد در فوریه به ۷۰ درصد در ماه مارس رسیده است. ارزیابی‌های پلاتس نشان داده که نفت خام ترش تحویلی به شمال آسیا به‌طور میانگین با اختلاف قیمتی منفی $\frac{2}{6}$ دلار در هر بشکه نسبت به نفت خام دوبی در ماه مارس معامله شده است که این شاخص برای ۳۱ مارس به منفی $\frac{7}{17}$ دلار در هر بشکه رسیده است (امور بین‌الملل شرکت ملی نفت، ۱۰ آوریل ۲۰۲۰).

۳. اثر بحران کرونا بر بخش گاز با محوریت رصد مشکلات و مسائل اجرای مگا پروژه‌های گازی روسیه

روسیه با هدف سیطره انرژی و در اختیار داشتن انحصار خطوط لوله انتقال گاز تلاش کرده با تدوین راهبرد بلندمدت از این انحصار به‌عنوان ابزاری سیاسی و اقتصادی برای تأمین منافع ژئوپلیتیکی خود در منطقه اوراسیا و به‌ویژه در روابط با اتحادیه اروپا بهره‌برداری کند. به‌نظر می‌رسد، این کشور برای رسیدن به چنین هدفی با موانعی اساسی و از جمله حضور قدرت‌های نافذ فرامنطقه‌ای همچون چین، آمریکا و اتحادیه اروپا مواجه است.

روسیه که بعد از ماه فوریه سال جاری میلادی با تحریم‌های ایالات متحده روبه‌رو شد با مشکلات دیگری نظیر جنگ قیمتی نفت، ربودن سهم بیشتر از بازار نفت، بحران شیوع ویروس کرونا، کاهش تقاضا و همچنین پیش‌برد و ادامه اجرای پروژه‌های عظیم گازی روبه‌روست. در خبر رویترز که در ماه مارس منتشر شد این کشور اعلام کرد عرضه گاز به چین همچنان بدون وقفه ادامه دارد این در حالی است که شرکت پتروچاینا واردات گاز طبیعی اعم از محموله‌های گاز ال ان جی و خط لوله را معلق و مسکوت گذاشته است (رویترز ۱۴ مارس ۲۰۲۰).

میزان صادرات گاز روسیه از طریق خط لوله در سال ۲۰۱۸ براساس آمار بی پی ۲۰۱۹، معادل ۲۲۳ میلیارد مترمکعب و میزان صادرات گاز ال ان جی در همان سال معادل ۲۴/۹ میلیارد مترمکعب بود. شرکت گاز پروم به‌عنوان بزرگ‌ترین شرکت روسیه در شرایط کنونی باید خود را برای سال‌های دشوار فرارو آماده کند. در سال ۲۰۱۹ پروژه عظیم خط لوله سیبری به چین توسط این شرکت راه‌اندازی شد، اما ادامه لوله‌گذاری پروژه نورد استریم ۲ در دریای بالتیک به‌دلیل تهدیدهای ترامپ متوقف شد.

اما در یک پروژه دیگر نیز روس‌ها با مشکلات مختلف تکمیل و راه‌اندازی روبه‌رو هستند. پروژه ال ان جی بالتیک با ظرفیت ۱۳ میلیون تن ال ان جی توسط شرکت گازپروم و در رقابت با شرکت رقیب روسی نواتک در حال ساخت است. قرارداد ساخت این پروژه با شرکت شل در سال ۲۰۱۶ میلادی به امضا رسید. زمان راه‌اندازی این پروژه عظیم در سال ۲۰۲۲ میلادی تعیین شده است. در ابتدا به نظر می‌رسید همه عوامل برای موفقیت این پروژه چند میلیارد دلاری آماده شده است. گاز خوراک تأسیسات این پروژه از شبکه خط لوله یکپارچه تأمین می‌شود. این شبکه میدان‌های گازی و مراکز مصرف گاز را به هم متصل می‌کند. بخشی از این خط لوله به ساحل دریای بالتیک و نقطه آغاز خط لوله نورد استریم^۱ متصل شده است.

یکی از دلایل مشارکت گازپروم با شرکت انگلیسی- هلندی شل در اجرای این پروژه، دانش فنی این شرکت بوده است. گازپروم تاکنون هیچ پروژه بزرگی را در حوزه مایع‌سازی گاز طبیعی اجرا نکرده است. شرکت شل، فناوری تولید ال ان جی در پروژه ساخالین-۲ را ارائه کرده است. این شرکت از سال‌ها پیش، علاقه زیادی به مشارکت در توسعه صنعت ال ان جی روسیه داشته است. البته گازپروم سال‌ها پیش در مناقصه اجرای پروژه روس‌گس دوبیچا^۲، پیشنهاد شرکت فاقد تجربه آرکادی روتنبرگ^۳ را بر طرح شرکت شل ترجیح داده بود. شرکت روتنبرگ دارای روابط درهم‌تنیده‌ای با گازپروم در دو دهه اخیر است و از میانه دهه ۲۰۰۰ میلادی، آنها خریدار شرکت‌های زیرمجموعه و دارایی‌های گازپروم بوده‌اند.

-
1. Nord Stream 2
 2. RusGazDobycha
 3. Arkady Rotenberg

گازپروم از سال‌ها پیش خواهان همکاری با شرکت آلمانی خدمات مهندسی لینده در حوزه فناوری ال ان جی بوده است. این دو شرکت در اواخر سال ۲۰۱۹ میلادی توافق کردند تا از راهکارهای فناورانه طرف آلمانی برای تصفیه گاز میدان سیبری شرقی و انتقال آن به بازار چین و ایجاد واحدهای استحصال هلیوم، پروپن، بوتان و چند محصول دیگر بهره‌گیری شود، اما به دلایل مختلف اجرای پروژه ال ان جی بالتیک با چالش تأخیر، افزایش هزینه‌ها و اختلاف نظر میان شرکای آن روبه‌رو است. ویژگی‌های پروژه نیز در این مدت با تغییراتی همراه شده است. در رسانه‌های روسیه اعلام شده که این پروژه شامل واحدهای ال ان جی و پتروشیمی به حدود ۲۶ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز دارد. همچنین به این عدد باید هزینه‌های ساخت بندرگاه و زیرساخت‌های موردنیاز را نیز افزود. تاکنون زمان مشخصی برای راه‌اندازی پایانه صدور ال ان جی این طرح تعیین نشده است. گفته می‌شود یک پایانه صادرات ال پی جی در این منطقه وجود دارد و گازپروم تلاش می‌کند با تغییر کاربری آن، در هزینه‌های ساخت یک بندر جدید صرفه‌جویی کند.

گازپروم که با سقوط قیمت نفت با کاهش درآمدهای خود روبه‌رو است، باید همچنان میلیاردها دلار در این پروژه به‌ویژه مخازن ذخیره‌سازی، سرمایه‌گذاری کند. شبکه خطوط لوله یکپارچه روس‌ها همه‌ساله بازسازی می‌شوند و برای تداوم فعالیت تأسیسات ال ان جی در زمان انجام تعمیرات اساسی و یا بروز اتفاقات پیش‌بینی نشده، باید مخازن بزرگ ذخیره‌سازی گاز در کنار این تأسیسات ساخته شود.

در طراحی این پروژه تلاش شده تا محموله‌های ال ان جی تولید شده در آن، رقیب گاز صادراتی گازپروم در بازار اروپا نباشد. خوراک پروژه ال ان جی بالتیک از میدان‌هایی تأمین می‌شود که در کنار زیرساخت‌های انتقال گاز کنونی به‌ویژه میدان‌های اورینگوی

و آچیم ۴ و ۵ قرار دارند. این میدان‌ها در غرب سیبری قرار داشته و ذخایر آن به گازپروم تعلق دارد. مذاکرات روس‌ها با شرکت اتریشی او ام وی نیز ادامه دارد؛ اما به دلیل اختلاف نظر بر سر مسائل مالی، تاکنون دو طرف به دستاوردی نرسیده‌اند.

شرکت گازپروم از سال‌ها پیش تلاش کرده تا سهم خود را در بازار ال ان جی افزایش دهد؛ اما اکثر رؤیاهای آنها در این بخش به واقعیت تبدیل نشده است. زمان راه‌اندازی پروژه بالتیک با سه سال تأخیر، به سال ۲۰۲۵ میلادی موکول شده است. همچنین برآورد بودجه موردنیاز بین ۲۸ تا ۲۹ میلیارد دلار تعیین شده است. ساخت پایانه‌های صادرات اتان و ال پی جی در منطقه اوست لوگا^۱ نیز از دیگر تغییرات پدید آمده در پروژه به‌شمار می‌رود.

با ورود بازیگران جدید به بازار ال ان جی، رقابت برای فروش گاز طبیعی مایع‌شده، افزایش یافته است. گازپروم که سال‌ها در صنعت ال ان جی در سایه شرکت روسی نواتک قرار داشته، با مسیری دشوار روبه‌رو است؛ اما آیا باید رؤیاهای ال ان جی آنها را بر باد رفته دانست؟ (میز نفت، ۲۴ فروردین ۱۳۹۹).

در نقشه یک موقعیت پروژه‌های گازی و مقاصد انتقال گاز روسیه به نقاط مختلف جهان ارائه شده است.

نقشه ۱. موقعیت پروژه‌های انتقال گاز روسیه به نقاط مختلف جهان

Energy Security © August 2, 2019 John Szabo

Source: www.gazprom.com

به نظر می‌رسد با وقوع بحران کرونا در جهان نباید انتظار داشت که پروژه ال ان جی گازپروم روسیه و سایر پروژه‌های انتقال خط لوله گاز مطابق برنامه تعیین شده پیش رود و از این رو زیان هنگفتی هم از منظر خواب و کندی پروژه‌ها و هم کاهش قیمت گاز نه تنها در انتظار روسیه بلکه پیشروی صادرکنندگان بزرگ گاز نظیر نروژ، استرالیا، آمریکا، قطر، ترکمنستان، مالزی و اندونزی باشد.

۴. گزیده خبرهای دو هفته نخست آوریل ۲۰۲۰

۴-۱. پیش‌بینی وضعیت بازار گاز آمریکا براساس گزارش ریستاد انرژی

براساس گزارش ریستاد انرژی، قیمت‌های بین‌المللی گاز که در پیش‌بینی ماه فوریه ۳/۲ دلار به‌ازای هر میلیون بی تی یو (mbtu) در نظر گرفته شده بود، در پی شیوع کرونا قیمت‌ها حدود ۰/۶۲ دلار به‌ازای هر میلیون بی تی یو کاهش یافت. متوسط قیمت گاز هنری هاب در ماه مارس به ۱/۶۹ دلار به‌ازای هر میلیون بی تی یو رسید.

درحالی‌که صادرات ال ان جی آمریکا براساس تخمین ریستاد انرژی کاهش یافته است اما تقاضا برای بخش برق از ماه مارس افزایش یافت و عامل این افزایش تقاضای خوراک نیروگاه‌های گازی را می‌توان کاهش قیمت گاز دانست. تقاضای گاز آمریکا در بخش برق هم‌اکنون ۳۲ میلیارد فوت مکعب در روز و به عبارتی ۳۰ درصد افزایش سالیانه یافته است. هرچند گسترش ویروس کوید ۱۹ به‌دلیل فشار قیمتی که بر بازار گاز هنری هاب وارد کرده سطح تقاضای گاز بخش نیروگاهی را در ماه‌های آتی کاهش خواهد داد.

در بخش تولید گاز هم انتظار می‌رود از ۱۱۶ میلیارد فوت مکعب در فصل چهارم سال ۲۰۱۹ به حدود ۱۰۸ تا ۱۰۹ میلیارد فوت مکعب در زمان مشابه سال جاری کاهش یابد. کاهش تولید گاز همراه باعث توازن بازار و بازگشت قیمت گاز هنری هاب به ۲ دلار به‌ازای هر میلیون بی تی یو تا پایان سال خواهد شد (ویل اند گس، ۵ آوریل ۲۰۲۰).

۴-۲. تشکیل کمیته عالی به‌منظور تسریع توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر در عربستان

عربستان سعودی به‌منظور تسریع در اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های گسترش انرژی‌های تجدیدپذیر در این کشور کمیته عالی تشکیل داد. این کمیته به ریاست ملک سلمان بن عبدالعزیز، اجرای پروژه‌های تجدیدپذیرها میان سایر بخش‌های مختلف دولتی را

همانگ و نظارت می‌کند. در ژانویه ۲۰۱۹ برنامه‌ای این کمیته تنظیم کرد که به موجب آن تا سال ۲۰۳۰ این کشور به ۶۰ گیگاوات برق تجدیدپذیر دست یابد. ۴۰ گیگاوات از این ۶۰ گیگاوات برق تجدیدپذیر شامل برق خورشیدی خواهد بود. صندوق سرمایه‌گذاری ملی (PIF)^۱، از طریق ارتباط مستقیم با شتاب‌دهنده‌ها توانسته به ۷۰ درصد از این برنامه دست یابند. این در حالی است که دفتر توسعه طرح‌های انرژی تجدیدپذیر این کشور برای اجرای ۳۰ درصد باقی‌مانده از برنامه فوق اقدام به برگزاری مناقصات رقابتی خواهد کرد. در سپتامبر ۲۰۱۹ اعلام شد که ۲۸ میلیارد دلار از صندوق توسعه صنعتی عربستان به طرح‌های تجدیدپذیر اختصاص یافته است (انردیتا، ۱۰ آوریل ۲۰۲۰).

۴-۳. اکتشاف جدید نفتی در میدان تاریم چین توسط شرکت پتروچاینا

شرکت پتروچاینا اعلام داشت که یک مخزن شکستگی جدید^۲ با مخزن نفتی ۲۲۸ میلیون تن در میدان تاریم واقع در ناحیه خودمختار سین کیانگ اویغور^۳ در شمال غربی چین اکتشاف شده است (نقشه ۲).

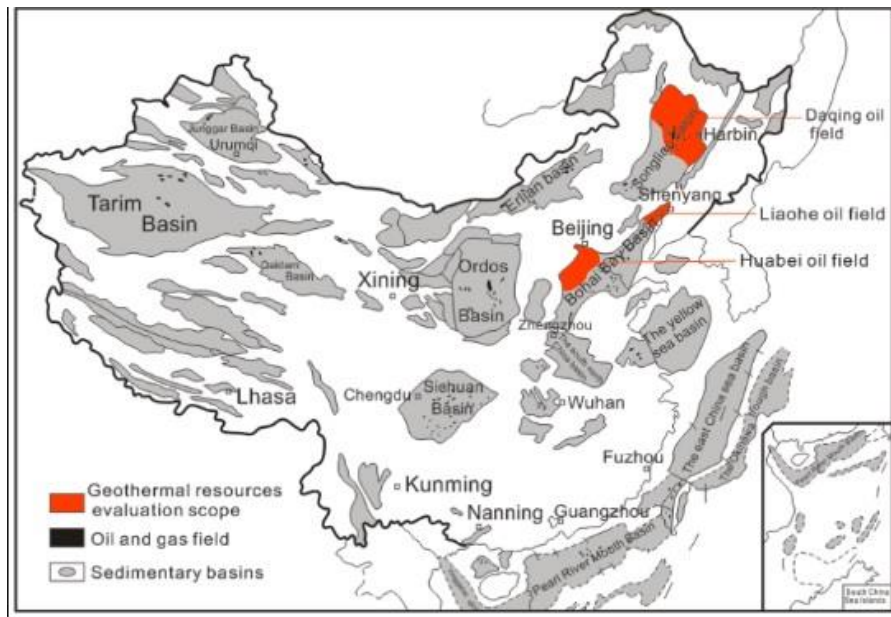
1. Public Investment Fund

۲. Fracture reservoir شکستگی یکی از مهم‌ترین پدیده‌های زمین‌شناسی است که تولید از مخازن کربانته شکسته را تحت تأثیر قرار می‌دهد. توزیع شکستگی در مخازن شکسته به عوامل ساختاری، سنگ‌شناسی، ضخامت مخزن، گسل‌ها و عوامل کنترل‌کننده دیگر بستگی دارد (فصلنامه پژوهش نفت، پژوهشگاه نفت).

3. Xinjiang Uygur

نقشه ۲. موقعیت میدان نفت و گاز تاریم در شمال غربی چین

Source: Petrochina.com

پس از انجام آزمایش‌های اولیه این شرکت، روزانه ۶۲۴ مترمکعب نفت خام و ۳۷۱ هزار مترمکعب در روز گاز طبیعی (به‌طور متوسط ۱۳۵ میلیون مترمکعب در سال) استخراج شد.

میدان نفت و گاز تاریم دارای ویژگی‌های زیادی است نظیر:

۱. دربرداشتن بیش از ۱۰۰۰ میلیارد مترمکعب منابع گازی،

۲. دارا بودن بیش از ۸۰ درصد از ذخایر اثبات شده میعانات نفت و گاز.

در ژانویه ۲۰۱۸، شرکت ملی نفت چین به‌منظور افزایش ۲۰ درصدی تولید از

میدان نفت و گاز برای دوره ۲۰۲۱-۲۰۱۸ از حوزه تاریم، برنامه‌هایی را اعلام کرد.

برنامه‌های اعلام شده از سوی شرکت ملی نفت چین تولید ۳ میلیارد مترمکعب گاز در

سال به این حوزه می‌افزاید. این شرکت برای رسیدن به این هدف، حفر ۱۰۰ حلقه چاه دیگر را پیش‌بینی و در نظر گرفته است. پیش‌بینی شده تولید میدان تاریخیم بعد از حفر چاه‌ها به ۳۰ میلیون تن معادل نفت خام در سال برسد. میزان تولید فعلی از این میدان ۲۵ میلیون تن معادل نفت در سال است، ۸۰ درصد از تولید آن گاز خواهد بود (انردیتا، آوریل ۲۰۲۰).

۴-۴. خرید ۱۹ میلیون بشکه‌ای نفت توسط هند به منظور تکمیل ذخایر استراتژیک

دولت هند در پایان ماه مه برای پر کردن ذخایر استراتژیک نفتی خود ۱۹ میلیون بشکه نفت در نظر گرفت. این ذخیره‌سازی به منظور کمک به پالایشگاه‌های دولتی در شرایط کاهش نفت آنها بوده است. ذخایر نفت استراتژیک هند (SPR)^۱ که وابسته به هیئت توسعه صنعت نفت هند است، سه سایت ذخیره‌سازی در جنوب هند به ظرفیت ۳۷ میلیون لیتر را در اختیار دارد و تأمین‌کننده ۹/۵ روز از مصرف نفت این کشور است. در ماه مارس ۲۰۲۰، مصرف سوخت هند حدود ۱۸ درصد کاهش یافت به همین ترتیب تولید فرآورده‌های نفتی با افت مواجه شد و در مقابل سهم نفت خام اختصاص یافته برای ذخیره در پالایشگاه‌ها، افزایش یافت. دولت هند ۴۹۸ میلیون دلار جهت خرید محموله‌های نفتی خریداری شده در ماه آوریل، از سوی پالایشگاه‌های شرکت نفت هند، شرکت نفت برات، شرکت نفت هندوستان و پالایشگاه و پتروشیمی منگالور^۲ که نمی‌توانند ذخیره‌سازی نفت را انجام دهند، اختصاص داده است (انردیتا، ۱۵ آوریل ۲۰۲۰).

منابع و مأخذ

۱. نشریه بازار جهانی نفت، «احتمال پر شدن مخازن ذخیره‌سازی نفت خام آمریکا در پی کاهش ۳۰ درصدی تقاضای پالایشی و صادرات نفت»، امور بین‌الملل شرکت ملی نفت برگرفته از تارنمای www.nioc-intl.com
۲. کانتونا، ویکتوریا، مترجم محسن داوری؛ «رؤیاهای ال ان جی گازپروم در تعلیق»، میزنفت برگرفته از تارنمای www.mizenaft.com
3. “BP Statistical Review of World Energy 2019”, 68th edition
4. Enerdata. (April 10th, 2020). “Saudi Arabi Creates a Committee to Accelerate Renewable Power Projects”, Retrieved from www.enerdata.net
5. Enerdata (April 10th, 2020). “Petrochina Makes a New Oil Discovery in Tarim Field (China)”, Retrieved from www.enerdata.net
6. Enerdata. (April 15th, 2020). “ India will Buy 19mbl Oil for Its Starategic Petroleum Reserves”, Retrieved from www.enerdata.net
7. Sertin, Carla. (April 13, 2020). “Opec+ Agrees to Historic Output Cuts”, Retrieved from www.oilandgasmiddleeast.com
8. Sertin, Carla. (April 5, 2020). “Natural Gas Prices Expected Even Lower in 2020”, Retrieved from www.oilandgasmiddleeast.com
9. Kumar, Manoj.(April 10, 2020). “World Bank Forecasts Worst Economic Slump in South Asia in 40 year”, Retrieved from www.investing.com
10. www.oilprice.com
11. World Bank (April 2020). "Commodity Markets Outlook, Implications of COVID-19 for Commodities", Retrieved from www.worldbank.org

شماره مسلسل: ۱۷۰۳۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: خبرنامه تحولات انرژی (۳۸) دوره دهم (نگاهی بر پیامدهای ناشی از شیوع ویروس کوید ۱۹ و سناریوهای بازارهای جهانی انرژی در دوران پسا کرونا)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه کننده: زهرا جعفری

ناظران علمی: حسین افشین، علی اصغر اژدری، فریدون اسعدی

واژه‌های کلیدی:

۱. پسا کرونا

۲. نفت و گاز

۳. عربستان

۴. چین

۵. هند

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۲/۲۱